

ristik af reaktiv balancepolitik holder for dansk u-landspolitik.

I øvrigt forbliver karakteristikken af dansk u-landspolitik forholdsvis generel. Der foretages ingen analyse af enkelte, konkrete beslutninger eller begivenheder. Dette begrundes delvis praktisk med datamangel og delvis metodemæssigt med ønsket om at opnå et helhedssyn. Denne argumentation er ikke nødvendigvis overbevisende, i hvert fald ikke den metodemæssige del af argumentet, der går på vanskeligheden ved at generalisere fra enkelte fænomener (især s. 64-65 samt 146). Velvalgte »cases«, som det hedder på politologsprog, kunne sikkert have styrket analysen og argumentationen. Forfatteren har nok nedjusteret forklaringsambitionerne mere end nødvendigt. Dette kan overraske, da forfatteren i et bidrag til bogen *Studier i dansk udenrigspolitik: Tilegnet Erling Bjøl* (Politica, 1978) netop på interessant vis argumenterede for, at man kan drage slutninger til andre dele af dansk udenrigspolitik fra studier af dansk u-landspolitik. Når man på det område, hvor man mest må forvente en aktiv balancepolitik med selvstændige initiativer m.m. faktisk finder en reaktiv balancepolitik, så må man gå ud fra, at andre dele af udenrigspolitikken også er reaktive. Logikken er den samme, som Michels anvendte ved studiet af oligarki. Når organisationer, der i særlig grad må forventes at være demokratiske, faktisk er oligarkiske, kan man generalisere: alle organisationer må have oligarkiske tendenser. Anvender man denne logik på u-landspolitik, kan man altså spørge, om man kunne finde nogle særligt gode enkeltbeslutninger at analysere?

Findes der sådanne beslutninger, løser det naturligvis ikke dataproblemet. Men her må man spørge, om ikke interview-teknikken ville kunne an-

vendes. I det hele taget kan man spørge, om analysen ikke i for stor udstrækning er indskrænket til anvendelse af dokumentstudier, hvor vigtige disse end må være.

I stedet for en analyse af enkeltbeslutninger foretager forfatteren en såkaldt rammeanalyse. Her studeres bl.a. de videnskabsmæssige, tekniske, ideologiske og materielle rammer. Specielt bemærkes en analyse af u-landspolitikens økonomiske grundlag, der indeholder et interessant forsøg på at anvende begreberne følsomhed og sårbarhed fra den internationale politiksteori om international afhængighed. Sammenligningen af dansk u-landspolitik med svensk og norsk politik er også ganske instruktiv.

De kritiske spørgsmål, som man kan rejse til dette som al andet samfundsvidenskabeligt arbejde, må på ingen måde formindske det generelle indtryk, at der her foreligger et interessant og gedigent stykke arbejde, der fortjener at blive læst af alle, der interesserer sig for dansk politik. Teorien om den reaktive balance kan forekomme simpel. Men originale og interessante ideer er ofte simple. Fremtidig forskning af dansk udenrigspolitik kommer ikke uden om denne idé.

Finn Laursen

Stationsbyen. Rapport fra et seminar om stationsbyens historie 1840-1940. Udgivet af Stationsbyen. Projekt under Statens humanistiske Forskningsråd, Århus 1980. 150 sider.

Den foreliggende bog, der rummer en række artikler, som dannede grundlag for et planlægningsseminar i september 1979, er optakten til et af Statens humanistiske Forskningsråd i 1980 startet projekt over stationsbyens historie i

perioden 1840-1940. Bogens to første artikler har tidligere været trykt, men er centrale i forsøget på at definere, hvad der forstås ved en stationsby. Dette forsøg på en definition (med de vanskeligheder, det indebærer) koncentrerer og redegøres der for på en klar og overskuelig måde i afsnit 3 »Stationsbyen – definition«. Afsnit 4 er et i sin form og indhold interessant afsnit, idet det består af et katalog med emner, som kan behandles i forbindelse med et forskningsprojekt omkring stationsbyen. Et sådant oplæg kan naturligvis ikke stå alene, men kræver en forklaring, som der også blev givet på seminaret i forbindelse med en mundtlig forelæggelse, som er refereret i bogen. Afsnit 5 redegør for de hovedarkivgrupper, der vil kunne have interesse i forbindelse med et forskningsprojekt om stationsbyen. I dette afsnit opregnes der et utal af muligheder for at finde arkivmateriale, der vedrører stationsbyen, og der er her tale om en værdifuld koncentration af oplysninger for den, der vil give sig i kast med stationsbyundersøgelser. Også dette afsnit er udbygget med en mundtlig redegørelse, der giver værdifulde vink. Dette mangler desværre i afsnit 6, litteraturvejledning, hvor det kunne have været interessant at få en nærmere karakteristik af den på listen medtagne litteratur. Afsnit 7 kan nærmest betegnes som en delrapport over den vestjyske stationsby, et projekt der startede i 1978. Der redegøres her for, hvad man har foretaget sig, og hvad man agter at foretage sig; slutresultatet af denne undersøgelse kan vise sig interessant, især hvis der i undersøgelsen, hvilket oplægget antyder, medtages en del af de emner, der er opregnet i denne bogs afsnit 3. Den foreliggende bog viser, at stationsbyen kan blive et godt forskningsprojekt, og det indsamlede mate-

riale til seminaret danner en god basis for et videre studium.

Henrik Vedel-Smith

Chr. Jacobsen: *Gudenå – fiskeri, pramfart, kraftværk*. (Hist. Samfund f. Viborg Amt, 1981). 155 s., 85 kr.

Bogen er oprindelig udsendt i artikelform i årbogen »Fra Viborg Amt«. Der indledes med en beskrivelse af åens tilblivelse og placering i landskabet. Så følger et afsnit om fiskeri med ålegårde og laksegårde, før læseren når frem til bogens vel nok mest fascinerende del, afsnittet om pramfarten. Da sejladsen sygnede hen, udkonkurreret af jernbanen, var der allerede nye planer klar til udnyttelse af åen: Etableringen af den kunstige sø ved Tange og vandkraftstationen.

Forfatteren har på det nærmeste forsøgt at lave en åens kulturhistorie, men desværre mangler den sidste del. Åens delvise ødelæggelse som følge af forurening, inddæmninger og udretninger og dens moderne funktion som kloak. Vi mangler derfor endnu en Gudenåens kulturhistorie.

Henrik Fode

Historiske huse i Aarsdale Fiskerleje, udarbejdet og tilrettelagt af Nationalmuseets 2. afd. ved Hanne Christensen, Robert Egevang og Gunvor Petersen. (Nationalmuseets Forlag, 1980). 192 sider, ill.

Til Nationalmuseets publikationsrække om historiske huse i købstæder og en enkelt landsby slutter sig nu en bog om et fiskerleje. Der er primært tale om en bygningshistorisk beskrivelse af de enkelte huse i Aarsdale Fiskerleje